

Ca' Foscari
University
of Venice

Ca' Foscari University of Venice

International scientific and practical conference

**ISSUES OF MODERN PHILOLOGY
IN THE CONTEXT OF THE INTERACTION
OF LANGUAGES AND CULTURES**

December 27–28, 2019

*LITERATURE
THEORY OF LITERATURE
COMPARATIVE AND TYPOLOGICAL LINGUISTICS
INTERCULTURAL COMMUNICATION
MODERN TRENDS IN TEACHING METHODS
OF FOREIGN LANGUAGES*

**Venice, Italy
2019**

International scientific and practical conference «Issues of modern philology in the context of the interaction of languages and cultures» : conference proceedings, December 27–28, 2019. Venice : Izdevniecība «Baltija Publishing», 2019. 212 pages.

HEAD OF ORGANISING COMMITTEE

Michele Bugliesi, Professor, Rector of Ca' Foscari University of Venice.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Infinità e definità di forma libera nella poesia Ucraina Naumenko N. V.	52
Художня домінанта і проблема еволюції образів у творчості В. Малика Нечаюк Л. Г.	56
Поетика мотиву свободи у романі Сергія Жадана «Інтернат» Просалова В. А., Реутова М. А.	59
«У пошуках варварів. Подорож до країв, де починаються й не закінчуються Балкани» Андрія Любки як модель балканської культури: проблема делімітації Рвачова А. В.	63
Поведінкові типи персонажів української мандрівної прози початку ХХІ століття Розінкевич Н. В.	66
Особливості розкриття суспільно-політичної проблематики у жанрі повісті-репортажу Ю. Мушкетика «час звіра» Ромас Л. М.	71
«Деталь художнього твору» і «художня деталь» (на прикладі оповідань Григіра Тютюнника) Савчин Н. Б.	75
Інтертекстуальність онімічного простору у романі С. Процюка «Тотем» Черниш А. Є.	81
Гендерна ідентичність як елемент суб'єктної презентації ліричного «Я» Шаф О. В.	84
THEORY OF LITERATURE	
Образ поета: концепція дійсності у творчості Миколи Миколаєнка Цюп'як І. К.	89
COMPARATIVE AND TYPOLOGICAL LINGUISTICS	
Концептуальні контрасти політичної критики в контексті лінгвокультурних традицій Німеччини і України Варецька О. О.	92
Електронні бази даних мов з глобальних етимологій Капанов Я. В.	97

2. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. Москва: Искусство, 1970. 384 с.
3. Тюпа В. И. Анализ художественного текста. *Нарратологический дискурс* / Москва, Academia, 2009. С. 300–309.
4. Шлейермахер Ф. Герменевтика [перевод с немецкого А.Л. Вольского; научный редактор Н.О. Гучинская]. СПб.: «Европейский дом», 2004. 242 с.
5. Уліцька Д. Література. Теорія. Методологія [переклад з польської мови С. Яковенка]. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. 544 с.

ПОВЕДІНКОВІ ТИПИ ПЕРСОНАЖІВ УКРАЇНСЬКОЇ МАНДРІВНОЇ ПРОЗИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Розінкевич Н. В.

*викладач Університетського коледжу
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Мандрівної проза є окремим соціокультурним і художнім явищем. Вона виконує декілька функцій: гносеологічну, тобто є своєрідним засобом пізнання світу, праксеологічну – дає інформацію про діяльність мандрівників і їх людські відносини, естетичну – зворушує почуття реципієнтів та впливає на їх емоційну сферу. У сучасному українському літературознавстві початку ХХІ століття актуальною залишається проблема літературознавчо-культурологічної експлікації поведінкових типів українських героїв-мандрівників у творах мандрівної прози. Простір для спостережень цього питання досить широкий. Предметом зацікавлення М. Хмелюк та Л. Круль [31] є світоглядні пріоритети національних героїв-**мандрівників**, **Р. Магдиш** [24], М. Шульгун [34] – постмодерна еволюція героїв мандрів. У О. Деремедведь [12] та у Є. Моштаг [25] гендерний вектор наукових пошуків спрямований на осмислення засобів емоційності у жіночій мандрівній прозі тощо. Однак ці розвідки не вичерпують весь масив цього питання, тому що сучасні суспільні трансформації впливають на поведінку людини, яка мандрує.

«Сьогодні <...> формується новий тип особистості, інший образ людини, який має вже медійний характер», – зазначає І. Виселко [8]. Звичайно, такі процеси не оминають і царину мандрівної прози.

Постмодерні герої-блукальці, фланери й їхня дорога без мети, що виявляє непристосованість до нового ритму життя (проявляється у творах письменників 80–90-х років XX століття і має тяглість у XXI столітті): Є. Пашковського «Вовча зграя» [27], «Свято» [28], чи у Ю. Андруховича «Рекреації» [5], «Московіада» [3], «Перверзія» [4], «Дезорієнтація на місцевості» [1], «Лексикон інтимних міст» [2], «Центрально-східна ревізія» [6], Любка Дереша «Остання любов Асури Махараджа» [14], «Намір!» [13], Ірен Роздобудько «Мандрівки без сенсу і моралі» [29]. Герої цих творів є постійними мандрівниками-кочівниками, тотальними безпритульцями, метафізичними бунтівниками, *блукальцями світами, самотниками, відчуженими*: у мандрах вони проводять своє життя, у мандрах вони можуть зустрічати смерть. Їх блукання або безцільні, або вони хочуть віднайти розуміння себе, знайти власну самоідентичність, втрачену в абсурдному світі-лабіринті. Мандруючи різними країнами, шукаючи сенси у сферах свого внутрішнього простору чи у сферах зовнішнього – філософії, релігії, історії, літератури, фантазії, герої постійно прагнуть самоідентифікуватися у цьому світі, духовно переродитися, переплівши час і простір.

Слід говорити про масштабність цієї традиції. Подібні герої, наприклад, є у тревелозі «Бігуни» польської письменниці українського походження О. Токарчук [30] та у тревелозі «Їсти, молитися, кохати» американської письменниці Елізабет Гілберт [11].

Однак, герой мандрів постійно оновлюється й видозмінюється, тому що змістові та естетичні маркери мандрівної прози поглиблюються, розширюється тематико-проблемний діапазон, до інваріантних ознак жанру додаються і закріплюються нові риси та нові засоби розкриття простору. Внаслідок таких варіацій виникають жанрові модифікації. Тексти сучасних письменників не ілюструють чи традиційно не описують топоси і локуси, побут і звичаї, а натомість вони фактично стали ретрансляторами нових ідей, світоглядних парадигм і концептів буття людини в новому часопросторі. У XXI столітті почали відбуватися ширші процеси: переосмислюється ідея подорожі від засобу самопізнання до світопізнання. Мета таких творів – змінити уявлення про світ.

Тому, як наслідок, виникають багатоіпостасні, якісно нові типи героїв-мандрівників, котрі мають різну мотивацію, різні інтелектуальні

та фізичні здібності, по-різному уміють долати перешкоди й мають досить різні матеріальні статки. Остання ознака суттєво впливає на мандри українських персонажів. Наприклад, герой твору «Оформляндія або Прогулянка в Зону» Маркіяна Камиша [17] є сталкером, тобто відвідує і досліджує занедбані місця; є хічхайкером й мандрує автостопом Артем Чапай у творі «Авантюра, або практичні реалії мандрів по-бідняцьки» [32], таким є Леонід Кантер з твору «З табуретом до океану» [18]; туристом є герой Богдана Логвиненка («Перехожі. Південно-Східна Азія» [23]) та Богдана Панкевича («Подорож на Афон: подорожні нотатки та роздуми паломника» [26]); рюкзачниками, бекпекерами, що подорожують максимально дешево з мінімальним комфортом, здійснювачами мрій, флешпекерами, що подорожують економно, не жертвуючи своїм комфортом, є герої тревелогів «Подорож на Пуп Землі» [22], «На Зеландію!» [21], «Мексиканські хроніки. Історія однієї Мрії» [20] Максима Кідрука; дослідниками, аналітиками, репортерами, журналістами є герої Олексія Бобровникова («Краями Грузії. У пошуках скарбу країни вовків» [7]), Олександра Дробахи («Українські таємниці Франції» [15]) та Артема Чапая («**Подорож із Мамайотою. В пошуках України**» [33]); істориком, етнографом є мандрівник Олександра Гавроша («Блукаючий народ» [10]) та Марини Гримич («Бранзолія» [9]); стверджувачем самодостатньої особистості є героїня Ірени Карпи («Baby travel. Подорожі з дітьми або, Як не стати куркою» [19]); спостерігачем, переборювачем постколоніального синдрому є герой Сергія Жадана («Anarchy in the UKR», «**Луганський щоденник**» [16]) і т. ін.

Цікаве спостереження, що всі ці сучасні герої-автори подорожують у реально-ментальній реальності. В українській художньо-документальній літературі ще немає реального героя, який здійснює подорож віртуальною реальністю. Хоча можна навести приклад, коли віртуальні нотатки мандрівника вирости у тревелог. Богдан Логвиненко упродовж двох з половиною років у соціальній мережі «Фейсбук» та на сайті logvynenko.com друкував розповіді про свої реальні мандри, а читачі мали можливість дистанційно подорожувати, читаючи звіти автора. Потім автор оформив ці нотатки у книгу «Перехожі. Південно-Східна Азія» [23]. Однак віртуальну реальність створюють за допомогою комп'ютерних технологій і сьогодні дослідники говорять про віртуальну реальність у зв'язку з телебаченням, Інтернетом, електронними засобами комунікацій, комп'ютерними програмами взагалі. І тут потрібно розуміти, що швидше читач є героєм, який мандрує із автором за межами нашої матеріальності у віртуальному

просторі тревел-проектів. Такі віртуальні мандри, в яких герої відвідують інші країни, музеї тощо створюють іншу буденність, де глядачі звільняються від фізичного тіла й потрапляють в нову форму – тілесність у віртуальному просторі.

Тож, сучасний герой модифікується. Оскільки з розвитком глобалізаційних процесів мандри стають дедалі більш звичною справою для українців, тому надалі зростатиме кількість тревелогів, а отже, лінгвістичний аналіз текстів такого типу даватиме змогу осмислити не тільки образи країн та народів, а й особистість мандрівника, який пізнає.

Література:

1. Андрухович Ю. Дезорієнтація на місцевості. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1999. 124 с.
2. Андрухович Ю. Лексикон інтимних міст. Довільний посібник з геопоетики та космополітики. Кам'янець-Подільський : Meridian Czernowitz ; ТОВ «Друкарня «Рута»», 2012. 424 с.
3. Андрухович Ю. Московіада: роман жаків. *Сучасність*. 1993. № 1. С. 40–84, № 2. С. 10–51.
4. Андрухович Ю. Перверзія. Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. 288 с.
5. Андрухович Ю. Рекреації. Київ: Фабула, 2017. 240 с.
6. Андрухович Ю. Центрально-східна ревізія. *Приватна колекція. Вибрана українська проза та есеїстика кінця ХХ століття*. Львів, 2002. С. 19–44.
7. Бобровников О. Краями Грузії. У пошуках скарбу країни вовків. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. 192 с.
8. Виселко І. Медіаобраз людини сьогодення. *Людина у вимірах сучасих суспільних трансформацій*: зб. Київ; Одеса: Типографія «Айс Принт», 2017. 212 с.
9. Гримич М. Бранзолія : подорожні записки. Київ : Дуліби, 2015. 156 с.
10. Гаврош О. Блукаючий народ: роман-подорож у часі і просторі. Київ : Нора-Друк, 2012. 312 с.
11. Гілберт Е. Їсти, молитися, кохати. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015 416 с.
12. Деремедведь О. Жанрові особливості англійської жіночої літератури мандрів кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ століття (на матеріалі творів про Крим) : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04. Сімферополь, 2008. 220 с.

13. Дереш Л. Намір! Харків : Клуб Сімейного Дозвілля. 2014. 336 с.
14. Дереш Л. Остання любов Асури Махараджа. Київ : Нора-Друк, 2015. 224 с.
15. Дробаха О. Українські таємниці Франції : іст.-літ. нариси. Київ : Смолоскип, 2012. 179 с.
16. Жадан С. Anarchy in the UKR. Луганський щоденник. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 240 с.
17. Камиш М. Оформляндія, або Прогулянка в Зону. Київ : Нора-Друк, 2015. 128 с.
18. Кантер Л., Солодько П. З табуретом до океану. Харків : Фоліо, 2014. 319 с.
19. Карпа І. Baby travel. Подорожі з дітьми, або Як не стати куркою. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. 208 с.
20. Кідрук М. Мексиканські хроніки. Історія однієї Мрії. Київ : Нора-Друк, 2009. 304 с.
21. Кідрук М. На Зеландію! Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. 256 с.
22. Кідрук М. Подорож на Пуп Землі. Київ : Нора-Друк, 2010. Т. 1. 256 с.; Т. 2. 224 с.
23. Логвиненко Б. Перехожі. Південно-Східна Азія. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 232 с.
24. *Магдиш Р. Герой-мандрівник в оцінках сучасної літературної критики. Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. 2011. Вип. 2(1). С. 52–158.*
25. Моштаг Є. Стилiстично-дискурсивна характеристика сучасної жiночої мандрiвної прози : дис. ... канд. фiлол. наук : 10.02.01. Харків, 2017. 193 с.
26. Панкевич Б. Подорож на Афон: подорожні нотатки та роздуми паломника. Харків : Фоліо, 2013. 156 с.
27. Пашковський Є. Вовча зоря. Київ : Молодь, 1991. 215 с.
28. Пашковський Є. Свято. *Дніпро*, 1989 № 9,10.
29. Роздобудько І. Мандрівки без сенсу і моралі. Київ : Нора-Друк, 2011. 192 с.
30. Токарчук О. Бігуни. Харків : Фоліо, 2011. 414 с.
31. *Хмелюк М., Круль Л. Герої-мандрівники в сучасній українській прозі. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Філологія. Літературознавство. 2014. Т. 240, Вип. 228. С. 93–96.*

32. Чапай А. Авантюра, або практичні реалії мандрів по-бідняцьки. Еротико-політичний документальний калейдоскоп. Харків : Sky Country. 2008. 240 с.

33. Чапай А. Подорож із Мамайотою у пошуках України. Київ : Нора-Друк, 2011. 272 с.

34. Шульгун М. Метажанр подорожі в контексті перехідного художнього мислення (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.) : дис. ... докт. філол. наук : 10.01.06; 10.01.05. Київ, 2017. 485 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗКРИТТЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У ЖАНРІ ПОВІСТІ-РЕПОРТАЖУ Ю. МУШКЕТИКА «ЧАС ЗВІРА»

Ромас Л. М.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри філології та мовної комунікації

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

м. Дніпро, Україна

Повість-репортаж, так визначив жанр одного зі своїх романів Ю. Мушкетик, відомий автор історичної прози. Саме цей жанр дав йому можливість втілити задумане. У ньому письменник подає факти, а не здогади, констатує реальні дії й підкріплює їх емоційними роздумами, говорить відверто з читачем.

Повість-репортаж Ю. Мушкетика «Час звіра» має специфічні риси, продиктовані жанром, у сюжетній та композиційній площинах твору, у структурі зображально-виражальних засобів. Особливо важливим для такого жанру є вміння автора писати на межі між реальністю та вигадкою так, щоб вигадане не стало важливішим за дійсне. Ю. Мушкетик у «Часі звіра» торкається серйозних і болючих суспільно-політичних проблем сьогодення, використовує усе багатство специфічного жанровірного інструментарію.

Засоби, за рахунок яких автор забезпечує розкриття актуальності тематики та проблематики, діляться на дві групи: власне жанрові (специфіка сюжету та композиції) і стиліові (зображально-виражальні). Важливу роль відіграють специфічні риси власне жанрової групи (сюжетний, позасюжетний та композиційний пласти твору), де звернено увагу на тематику, проблематику, авторську позицію,

The project was implemented with the support of

The Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation is a non-governmental organization, which was established in 2010 with a view to ensuring the development of international science and education in Ukraine by organizing different scientific events for Ukrainian academic community.

The priority guidelines of the centre for ukrainian-european scientific cooperation

1. International scientific events in the EU

Assistance to Ukrainian scientists in participating in international scientific events that take place within the territory of the EU countries, in particular, participation in academic conferences and internships, elaboration of collective monographs.

2. Scientific analytical research

Implementation of scientific analytical research aimed at studying best practices of higher education establishments, research institutions, and subjects of public administration in the sphere of education and science of the EU countries towards the organization of educational process and scientific activities, as well as the state certification of academic staff.

3. International institutions study visits

The organisation of institutional visits for domestic students, postgraduates, young lecturers and scientists to international and European institutes, government authorities of the European Union countries.

4. International scientific events in Ukraine with the involvement of EU speakers

The organisation of academic conferences, trainings, workshops, and round tables in picturesque Ukrainian cities for domestic scholars with the involvement of leading scholars, coaches, government leaders of domestic and neighbouring EU countries as main speakers.

Contacts:

Head Office of the Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation:
88017, Uzhhorod, 7, Malovnycha Str., Office 2
+38 (099) 733 42 54
info@cuesc.org.ua

www.cuesc.org.ua

International scientific and practical conference «Issues of modern philology
in the context of the interaction of languages and cultures»

December 27–28, 2019

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Lacplesa iela 41A, Rīga, LV-1011

Iespiests SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2019. gada 30. decembris
Tirāža 100 eks.

International scientific and practical conference «Issues of modern philology
in the context of the interaction of languages and cultures»

December 27–28, 2019

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Lacplesa iela 41A, Rīga, LV-1011

Iespiests SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2019. gada 30. decembris
Tirāža 100 eks.